

Asistentská praxe studentů učitelství

Petr Havelka

Záměrem příspěvku je poukázat na možnosti spolupráce s učiteli základních škol. V současné době, kdy na základních školách došlo ke zvýšení přímé vyučovací povinnosti učitelů, je třeba hledat takové formy spolupráce, které by byly pro učitele přijatelné. Ze zkušenosti mohu uvést, že učitelé se ke spolupráci na realizaci výzkumných úkolů nebo ke spolupráci, zaměřené na přípravu hospitace nad rámec povinností, stavějí značně negativně. Ke spolupráci většinou svolí pod podmínkou, že se tím nezvýší jejich časové zatížení.

Řešením, které může rozvíjet spolupráci fakulty se základní školou, která není cvičnou školou, je asistentská praxe studentů, kteří mají už v nižších ročnících zájem o praktické využití didaktické teorie. Jedná se o praxi, která vychází ze zájmu studentů a je uskutečňována způsobem, který vyhovuje učitelům ZŠ. Posluchači po několika hodinách hospitací participují ve výuce jako asistenti učitele. Pomáhají při procvičování učiva v roli atypického učitele, při kontrole domácích úkolů, přípravě samostatných prací a podobně. Zkušenosti z praxe využívají v seminářích obecné didaktiky, kde je jim příležitostně dán prostor k jejich uvedení. Například návaznost vyučovacích metod v hodině, organizace skupinové práce žáků a podobně. Pokud se této činnosti věnují dále, později spolupracují i na didaktických výzkumech a tímto způsobem získávají praktické zkušenosti a podklady pro řešení diplomového úkolu.

Zvláště ve vyšších ročnících, kdy jsou vedeni oborovými didaktiky a mají určité zkušenosti z řízení a přípravy na výuku, jsou často významnými spolupracovníky učitele pedagogické fakulty při pokusné výuce, zaměřené na některé výzkumné cíle, např. ověřování nových metod a forem práce se žáky, nebo při pořizování videonahrávek pro výuku pedagogických disciplín.

Asistentská praxe studentů vznikla na základě zájmu studentů, jejich činnost je vnitřně motivovaná a dobrovolná. V počátečním období jsou vedeni učitelem ZŠ, po získání základních didaktických dovedností a zkušeností jejich praxe končí, nebo se podílejí na realizaci pokusné výuky pro potřeby učitele pedagogické fakulty. Dalším pozitivním rysem je, že studenti mohou uplatnit vlastní tvořivý přístup při řešení výzkumných záměrů. Ve své činnosti jsou vedeni řešitelem výzkumného úkolu.

Spolupráce se studenty je výhodná také proto, že jsou ochotni experimentovat. Učitele základní školy lze lépe využít jako pozorovatele pokusné

výuky, protože jeho zkušenosti jsou významné při jejím hodnocení. Myšlenka asistentské praxe studentů byla ovlivněna zkušenostmi z klinického semestru, zavedeného na PdF UK v Praze. Na základě jejího posouzení s oborovými didaktiky by mohla být zařazena do kreditního systému studia.